

Fırat BAYEZİT

**TİCARİ İŞLEMLERDE
TAŞINIR REHNİ KANUNU
KAPSAMINDA
REHİN SÖZLEŞMESİ VE
HÜKÜMLERİ**

onikilevha
TİCARET SÖZLEŞMELERİ VE İŞLEMLERİ

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	I
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

6750 SAYILI TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ KANUNU KAPSAMINDA REHİN HAKKI

I. REHİN HAKKI.....	7
A. Genel Olarak Rehin Hakkı	7
B. Rehin Hakkının Temel Özellikleri	9
1. Sınırlı Aynı Bir Haktır.....	9
2. Sınırlı Sayı İlkesine Tabidir.....	11
3. Güvence Oluşturur	12
4. Fer'i Bir Haktır.....	13
C. Rehin Hakkının Konusu	15
D. Paraya Çevirme Yetkisi	15
II. TAŞINIR REHNİ	17
A. Genel Olarak Taşınır Rehni.....	17
B. Taşınır Rehinin Konusu.....	20

C. Taşınır Rehin Çeşitleri.....	23
III. 6750 SAYILI TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ KANUNU	24
A. Tarihi Gelişim	24
1. Genel Olarak.....	24
2. 1971 Öncesi	25
3. 1447 Sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu	27
4. 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu	28
B. 6750 Sayılı TRK'nın Genel Amacı.....	30
C. Taşınır Varlık Rehninin Ekonomik Önemi	32
D. TRK'nın TİRK'ten Ayrılan Başlıca Yönleri.....	36
1. Rehin Hakkının Kapsamı	37
2. Rehin Sözleşmesinin Tarafları.....	38
3. Aleniyet Sağlanması.....	39
4. Lex Commissoria Yasağının Düzenlenmemiş Olması.....	39
5. Rehnin Paraya Çevrilmesine Alternatif Yolların Sunulması	40
E. Ticari İşlemler	40
1. Genel Olarak.....	40
2. Ticari İş.....	41
3. Değerlendirme	43
F. Taşınır Eşya ve Taşınır Varlık.....	44
IV. TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİNE HÂKİM OLAN İLKELER ..	45
A. Genel Olarak.....	45
B. Taşınır Varlık Rehnine Hâkim Olan İlkeler	46
1. Fer'ilik İlkesi	46
2. Kamuya Açıklık İlkesi (Aleniyet İlkesi).....	48
3. Belirlilik İlkesi	53
a. Rehin Konusunun Belirli Olması	53
b. Rehinli Alacağın Belli Olması.....	59
4. Güvenin Korunması İlkesi (Kamu Güvenliği İlkesi)	64
5. Teminatın Bölünmezliği İlkesi.....	68

a.	Taşınır Varlıklarda Rehnin Kapsamı.....	68
(1)	Teminat Yükünün Kapsamı.....	68
(2)	Üretim Sürecinde Kullanılan Taşınırın Rehin Hakkının Kapsamına Girmesi.....	72
(3)	Hukuki Getiriler ve Doğal Ürünler	76
(4)	Aynî İkame.....	79
(5)	Kaim Değerler (Surrogatlar)	80
b.	Alacak ve Hak Rehninin Kapsamı	81
c.	Teminat Altına Alınmak İstenen Alacak Açısından Rehnin Kapsamı	82
(1)	Ana Para	83
(2)	Takip Giderleri.....	85
(3)	Gecikme Faizi	86
(4)	Sözleşme Faizi.....	86
(5)	Zorunlu Masrafların Güvencesi	87
6.	Öncelik İlkesi.....	88
7.	Lex Commissoria Yasağı.....	95
8.	Talilik İlkesi	97
V.	TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNI KANUNUNUN KAPSAMI.....	97
A.	Genel Olarak.....	97
B.	Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun Kapsamı Dışında Bırakılan Rehin Sözleşmeleri	98
1.	Genel Olarak.....	98
2.	Diğer Kanunlar Uyarınca Bir Sicile Tescilli Zorunlu Olan Taşınır Rehinleri	102
3.	Özellik Arz Eden Bir Durum: Motorlu Taşıt Rehni	108
a.	Genel Olarak Motorlu Taşıt Rehni.....	108
b.	TRK ve Motorlu Taşıt Rehni.....	115
VI.	TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNI KANUNUNUN ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI	117

İKİNCİ BÖLÜM
TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİN
KANUNUNA GÖRE REHİN SÖZLEŞMESİ,
REHİN HAKKININ TESİS EDİLMESİ VE REHİN
HAKKININ SIRASI

I. TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİN SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	121
A. Ticari İşlemlerde Taşınır Rehin Sözleşmesinin Tanımı	121
B. Ticari İşlemlerde Taşınır Rehin Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	123
1. İsimsiz (Atipik) Sözleşme Olması	123
2. Teminat Sözleşmesi Olması	124
3. Borçlandırıcı Sözleşme Olması	124
4. Ani Edimli Sözleşme Olması	126
C. Rehin Hakkının Kurulması	126
1. Medeni Kanuna Göre Taşınır Rehninin Kurulmasına Yönelik Borçlandırıcı ve Tasarruf İşlemleri	127
a. Borçlandırıcı İşlem	127
b. Tasarruf İşlemi	128
2. TRK'ya Göre Borçlandırıcı İşlem ve Tasarruf İşlemi	132
II. TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİN SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI	138
A. Genel Olarak Sözleşmenin Tarafları	138
1. Rehin Veren (Rehin Borçlusı)	140
a. Genel Olarak	140
(1) Borçlu Yerine/Lehine Rehin Veren Üçüncü Kişi ..	143
(2) Rehin Hakkının Kurulmasından Sonra Üçüncü Kişinin Rehin Veren Olarak Sözleşmeye Taraf Olması	146
b. Rehin Veren Tacir	148
(1) Genel Olarak	148
(2) Gerçek Kişi Tacir	149

(a) Genel Olarak Tacir	149
(b) Gerçek Kişi Tacirlerde Özel Durumlar	153
(3) Tüzel Kişi Tacir	159
(a) Ticaret Şirketleri	159
(b) Vakıf ve Dernekler	161
(c) Devlet ve Diğer Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Kurulan Kurum ve Kuruluşlar	165
(4) Şubeler.....	171
(5) Hâkim Teşebbüs.....	177
(6) Donatma İştiraki	178
c. Rehin Veren Esnaf.....	179
d. Rehin Veren Çiftçi.....	183
e. Rehin Veren Üretici Örgütü	186
f. Rehin Veren Serbest Meslek Erbabı	191
2. Rehin Alacaklısı.....	193
a. Rehin Alacaklısı Kredi Kuruluşu	196
(1) 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu Uyarınca Faaliyet Gösteren Bankalar ve Finans Kuruluşlar	198
(2) 6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu Uyarınca Faaliyet Gösteren Finansal Kuruluşlar	200
(3) Kredi ve Kefalet Sağlayan Kamu veya Özel Kurum ve Kuruluşları.....	201
b. Rehin Alacaklısı Tacir ve/veya Esnaf	204
c. Rehin Alacaklısının Halefleri	204
III. TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİN SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ, TESCİLİ VE İÇERİĞİ.....	206
A. Taşınır Rehin Sözleşmesinin Şekli	206
1. Yazılı Olarak Düzenlenen Rehin Sözleşmesi.....	207
a. Genel Olarak.....	207
b. Yazılı Şeklin Unsurları.....	210
c. Sözleşme Metni ve İmza	213
2. Elektronik Ortamda Düzenlenen Rehin Sözleşmesi	216

B. Taşınır Rehin Sözleşmesinin Tescili	218
1. Tescilin İlgili Sicillere Bildirilmesi.....	219
2. Yetkili Noter ve Yetkili Sicil Birimi.....	221
3. Tescil İçin Süre.....	222
C. Taşınır Rehin Sözleşmesinde Taraf İradelerine Yer Verilmesi..	223
D. Taşınır Rehin Sözleşmesinin İçeriği.....	224
1. Genel Olarak.....	224
2. Taşınır Rehin Sözleşmesinin Taraflarına İlişkin Yer Verilmesi Gereken Hususlar	225
3. Borcun Konusu ve Miktarına İlişkin.....	229
a. Genel Olarak.....	229
b. Borcun Konusu (Rehnin Dayandığı Sözleşme Konusu)	230
c. Borcun Miktarı	234
(1) Borcun Miktarının Belli Olması	235
(2) Borcun Miktarının Belli Olmaması.....	236
(3) Güvence Miktarı.....	236
d. Ödenecek Para Cinsi.....	240
4. Rehin Konusu Taşınır Varlıklara İlişkin Yer Verilmesi Gereken Hususlar	242
5. Rehin Sıra Sistemi	246
6. Taşınır Varlığının Tespit Edilen Değeri.....	246
7. Mülkiyeti Devralma Hakkının Kullanılacağı Kaydı	247
8. Rehin Hakkının Sicile Tescili İçin Yapılan Masraflar.....	247
9. Rehin Sözleşmesinde Yer Verilmesi Yasaklanmış Kayıtlar ..	248
10. Rehin Sözleşmesinde Yer Verilecek Diğer Hususlar	248
E. Taşınır Rehin Sözleşmesinin Rehinli Taşınır Siciline Tescili...	250
1. Tescil Talebi.....	250
2. Tescilin Olumlu Hükmü.....	255
3. Tescilin Olumsuz Hükmü	257
4. Rehinli Taşınır Sicili ve Üçüncü Kişilerin İyiniyeti	257

IV. SİCİLE TESCİL EDİLEN REHİN HAKKININ SIRASI.....	261
A. Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununda Sıra Sistemi.....	261
1. İlerleme Sistemi	261
a. Mülga TİRK'te İlerleme Sistemi.....	265
b. Medeni Kanunda İlerleme Sistemi.....	266
c. TRK'da İlerleme Sistemi	267
d. TRK Hükümleri Gereği İlerleme Sisteminde Boşalan Dereceye İlerleme Hakkı	271
2. Sabit Dereceler Sistemi	276
a. Medeni Kanunda Sabit Derece Sistemi.....	282
b. TRK'da Sabit Dereceler Sistemi	282
c. TRK Gereği Sabit Dereceler Sisteminde Boş Dereceye İlerleme Hakkı	286
d. TRK m. 10/1 Gereği TMK m. 871-876'ya Yapılan Yollama.....	287
3. TRK Gereği Kanuni Rehinler.....	288

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİN KANUNUNA GÖRE REHİN SÖZLEŞMESİ KONUSU TAŞINIR VARLIKLAR

I. REHİN KONUSU TAŞINIR VARLIKLAR.....	291
A. 1447 Sayılı TİRK Gereği Rehin Konusu Unsurlar	291
B. 6750 Sayılı TRK Gereği Rehin Konusu Taşınır Varlıklar	292
1. Genel Olarak.....	292
2. Taşınır Varlık.....	294
3. Üçüncü Kişiye Ait Taşınır Varlıklar	299
4. Rehin Konusu Taşınır Varlık Türleri.....	301
a. Münferit Taşınır Varlıklar.....	302
(1) Alacaklar.....	302

(a) Rehnedilebilir Alacaklar.....	302
(b) Müstakbel Alacaklar	306
(c) Rehin Konusu Yapılamayacak Alacaklar	309
(d) Rehnin İhbarı	310
(2) Çok Yıllık Ürün Veren Ağaçlar	312
(3) Fikri ve Sınai Mülkiyete Konu Haklar	315
(a) Genel Olarak.....	315
(b) Fikri Mülkiyet Hakları.....	316
(c) Sınai Mülkiyet Hakları.....	319
(d) İnternet Alan Adı.....	323
(e) Know-How ve Müşteri Çevresi	324
(4) Hammadde, Sarf Malzemesi ve Stoklar	328
(5) Hayvan.....	334
(a) TMK m. 940/1'e Göre Kurulan Hayvan Rehni	335
(b) TRK Kapsamında Hayvan Rehni	339
(6) Her Türlü Kazanç ve İratlar	343
(7) Lisans ve Ruhsatlar	344
(8) Kira Gelirleri	347
(9) Kiracılık Hakkı.....	349
(10) Menkul İşletme Tesisatı.....	353
(11) Tarımsal Ürün.....	357
(12) Ticaret Unvanı ve İşletme Adı.....	359
(13) Ticari Plaka ve Ticari Hat	363
(14) Ticari Proje	369
(15) Vagon.....	370
(16) TRK m. 5/1'de Sayılanlardan Üçüncü kişiler Zilyetliğindeki Taşınır Varlık, Hak ve Paylı Mülkiyet Hakları.....	374
(17) Benzeri Taşınır Varlık ve Hak	375
(18) Müstakbel Taşınır Varlıklar.....	376
(19) Mevcut veya Müstakbel Taşınır Varlıkların Getirileri.....	383
b. Ticari İşletme ve Esnaf İşletmesi Üzerinde Kurulan Rehin	384
(1) Sicile Kayıtlı Olan/Olmayan Ticari İşletme ve Esnaf İşletmesi.....	385

(2) Ticari İşletme ve Esnaf İşletmesinin Tamamı Üzerinde Kurulan Rehin.....	389
(3) Ticari İşletme ve Esnaf İşletmesinin Tamamı Üzerinde Rehinin Kurulamayacağı Hal	410
(4) Ticari İşletme veya Esnaf İşletmesinin Kıralanması	414
(5) Sanayi İşletmesi	414
C. Rehin Konusu Taşınır Varlığın Devri	417
1. Rehinli Taşınır Varlığın Devri	417
2. Rehinli Taşınır Varlık Devrinin Tescil Edilmesi.....	422
3. Rehinli Taşınır Varlığın Devrinin Tescili İçin Sicile Teslimi Zorunlu Bilgi ve Belgeler	423
D. Rehin Hakkının Devri Mi? Rehin İle Güvenceye Alınmış Olan Alacak Hakkının Devri Mi?	423
1. Rehin Hakkının Devri	423
2. Rehin Hakkı ile Güvenceye Alınmış Alacak Hakkının Devri.....	425
3. Alacak Devrinin Sicile Tescili	427
4. Alacak Devrinin Tescili İçin Sicile Teslimi Zorunlu Bilgi ve Belgeler.....	429

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİNİ
KANUNUNA GÖRE REHİN SÖZLEŞMESİNİN
HÜKÜMLERİ VE SONA ERMESİ

I. TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİN SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMLERİ	431
A. Rehin Veren Yükümlülükleri.....	432
1. Rehin Hakkı Kurmak.....	432
2. Rehinli Taşınırın Değerini Koruyacak Gerekli Tebdirleri Almak	433

3. Rehinli Taşınırın Değerini Koruyacak Gerekli Tedbirleri Alınması İçin Yapılan Giderleri Tazmin Etmek .	433
4. Rehin Konusu Taşınır Varlıkların Değerini Rehin Alacaklısı Aleyhine Azaltan Tasarruflarından Doğan Zararları Tazmin Etmek	434
5. Rehinli Taşınır Varlığın Devri ile Alacağın Devrini Sicile Tescil Ettirmek.....	434
6. Rehin Alacaklısının Temerrüt Sonrası Haklarını Kullanmasına Katlanmak.....	435
B. Rehin Veren Hakları.....	435
1. Rehinli Taşınır Varlığa Zilyed Olmak.....	435
2. Rehinli Taşınır Varlığı Kullanmak ve Ondan Yararlanmak	436
3. Rehinli Taşınır Varlık Üzerinde Tasarruf Yetkisi.....	438
4. Rehinli Taşınır Varlık Üzerinde Art Rehin Kurma Yetkisi.	438
5. Rehin Hakkının Sicilden Terkinini Talep Hakkı.....	440
C. Rehin Alacaklısının Yükümlülükleri	443
1. Rehin Hakkının Tescili Talebine Katılma	443
2. Rehin Kaydının Terkinini Talep Etmek	443
D. Rehin Alacaklısının Hakları.....	445
1. Borçlunun Temerrüdü Öncesi Sahip Olduğu Haklar.....	445
a. Rehin Sözleşmesinin Tescilini Talep Etmek	445
b. Rehinli Taşınırın Değerini Koruyacak Gerekli Tedbirlerin Alınmasını Talep Etme	445
c. Tazminat Talep Etme Hakkı.....	449
d. Rehinli Taşınır Varlığı Denetleme Hakkı	453
e. Alt Rehin Kurma Hakkı.....	455
f. Zilyetliği ve Aynî Hakkı Koruyan Hukuksal Çarelerden Yararlanma	457
2. Borçlunun Temerrüdü Sonrası Sahip Olduğu Haklar	458
a. Genel olarak.....	458
b. Mülkiyetin Devrini Talep Hakkı.....	462
c. Alacağını Varlık Yönetim Şirketlerine Devir Hakkı	482

d. Zilyetliğin Devrine Konu Olmayan Varlıklarda Kiralama ve Lisans Hakkı	488
e. Genel Hükümler Çerçevesinde Takip Yapma Hakkı.....	490
f. Rehinli Taşınır Varlığın Paraya Çevrilmesini İsteme....	495
g. Rehinli Taşınır Varlığın Özel Yoldan Paraya Çevrilmesini İsteme.....	499
II. TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİN SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ.....	505
A. Rehin Hakkının Alacağa Bağlı Olarak Sona Ermesi	506
1. Rehin Hakkı İle Güvenceye Bağlanmış Alacağın Sona Ermesi.....	506
2. Rehin Hakkı ile Güvenceye Bağlanmış Alacağın Zamanaşımına Uğraması	508
B. Rehin Hakkının Doğrudan Doğruya Sona Ermesi.....	510
1. Taraflarca Rehin Hakkının Sona Erdirilmesi	510
2. Rehin Alacaklısının Hakkından Feragati.....	511
3. Rehin Konusunun Yok Olması veya Değerini Kaybetmesi..	514
4. Rehin Hakkının Geçerlilik Sürenin Dolması ile Sona Ermesi.....	516
5. Bozucu Şartın Gerçekleşmesi.....	519
6. Borcun Üstlenilmesi	519
7. Mülkiyeti İyiniyetli Üçüncü Kişinin Kazanması ile Rehin Hakkının Sona Ermesi.....	520
8. Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının veya Mülkiyet Hakkı ve Rehin Hakkının Aynı Kişide Birleşmesi.....	521
9. Rehinli Varlığın İstimvali.....	524
10. Hukuki Sebebin (Causa'nın) Hükümsüzlüğü	527
11. Alacaklıya Ulaşılmaması	527
12. Alacaklının Rehnin Terkinini Talep Etmesi	529
13. Borçlunun Rehnin Terkinini Talep Etmesi.....	530
14. Mahkeme Kararı Üzerine Rehnin Terkini.....	533
15. Ticari İşletme ve Esnaf İşletme Kayıtlarının Terkini	535

C. Borçlunun İfada Temerrütte Düşmesi Üzerine Rehin Alacaklısının TRK m. 14/1'deki Haklarını Kullanılması Üzerine Sona Erme	538
1. Mülkiyetin Devri.....	538
2. Alacağın Varlık Yönetim Şirketine Devri	539
3. Zilyetliğin Devrine Konu Olmayan Varlıklarda Kiralama ve Lisans Hakkı	540
4. Rehin Hakkının Paraya Çevirme İşlemi ile Sona Ermesi....	541
D. Görevli Ve Yetkili Mahkeme.....	542
E. Taşınır Varlık Rehnine Uygulanacak Diğer Hükümler	546
F. Yaptırımlar	549
SONUÇ	553
KAYNAKÇA.....	565